

Фінанси

УДК 658.14:330.341.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17834729>

**Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств:
сучасні підходи та моделі**

Прокопенко Наталія Семенівна

доктор економічних наук, професор

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-6753-8831>

Тимошенко Андрій Олександрович

доктор економічних наук, доцент

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-6381-404X>

Щербатих Денис Володимирович

кандидат економічних наук, доцент

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-0990-8376>

Ремига Юлія Сергіївна

кандидат економічних наук, доцент

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-7162-5081>

Прийнято: 16.11.2025 | Опубліковано: 30.11.2025

Анотація: У статті досліджено теоретико-методологічні та прикладні аспекти фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств в умовах трансформації глобальної економіки та інтенсифікації технологічних змін. **Метою** є обґрунтування сучасних підходів, моделей і механізмів фінансування інноваційної діяльності та формування концептуальної моделі багатоканального фінансового забезпечення інноваційних проєктів різного типу й рівня зрілості. **Методи** дослідження включають системний та структурно-функціональний аналіз, порівняльний аналіз моделей фінансування, методи узагальнення, класифікації та експертної оцінки, що дозволило сформувати комплексне бачення сучасних тенденцій та інструментів фінансування інновацій. Розроблено концептуальну модель багатоканального фінансування інноваційної діяльності, що інтегрує різні джерела капіталу відповідно до стадій інноваційного процесу та рівня технологічної зрілості проєктів. **Результати** полягають у обґрунтуванні диференційованого підходу до вибору оптимальних джерел фінансування залежно від типу інновацій, стадії інноваційного циклу та специфіки інноваційних проєктів. Проведено порівняльний аналіз ефективності різних моделей фінансування з урахуванням критеріїв доступності капіталу, швидкості залучення ресурсів, вартості фінансування, ступеня контролю над проєктом та потенціалу синергетичних ефектів. Розкрито роль фінансових посередників нового типу у зниженні інформаційної асиметрії та транзакційних витрат. Запропоновано механізми державно-приватного партнерства, що поєднують бюджетну підтримку, податкові стимули, державні гарантії та співінвестування у високоризикові інноваційні проєкти. Розроблено систему показників оцінки ефективності фінансування інноваційної діяльності, яка охоплює фінансові та нефінансові індикатори. **Висновки** полягають у визначенні перспективних напрямів трансформації моделей фінансування інновацій в умовах цифровізації, розвитку відкритих інновацій та формування глобальних інноваційних екосистем.

Ключові слова: підприємство, фінансування інновацій, інноваційна діяльність, венчурний капітал, краудфандинг, інноваційна екосистема, джерела фінансування, інвестиції в НДДКР, технологічні стартапи, державно-приватне партнерство.

**Financial support for enterprises' innovation activities:
modern approaches and models**

Nataliia Prokopenko

Dr. of Economic Sc., Professor

Private Higher Educational Establishment «European University»

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-6753-8831>

Andrii Tymoshenko

Dr. of Economic Sc., Associate Professor

Private Higher Educational Establishment «European University»

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-6381-404X>

Denys Shcherbatykh

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Private Higher Educational Establishment «European University»

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0990-8376>

Yuliia Remyha

Candidate in Economics, Associate Professor

Private Higher Educational Establishment «European University»

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-7162-5081>

Abstract: The article examines the theoretical-methodological and applied aspects of financial support for enterprises' innovation activities in the context of global economic transformation and intensified technological change. **The aim** is to substantiate modern approaches, models, and mechanisms of financing innovation activities and to develop a conceptual model of multichannel financial support for innovation projects of various types and maturity levels. **The research methods** include systemic and structural-functional analysis, comparative analysis of financing models, as well as methods of synthesis, classification, and expert evaluation, which made it possible to form a comprehensive understanding of current trends and instruments for financing innovation. A conceptual model of multichannel innovation financing is developed, integrating various sources of capital according to the stages of the innovation process and the technological maturity of projects. **The results** consist in substantiating a differentiated approach to selecting optimal financing sources depending on the type of innovation, stage of the innovation cycle, and project-specific characteristics. A comparative assessment of different financing models is conducted based on criteria such as capital accessibility, speed of resource acquisition, cost of financing, degree of control over the project, and potential synergistic effects. The role of new-type financial intermediaries in reducing information asymmetry and transaction costs is revealed. Mechanisms of public-private partnership are proposed, combining budgetary support, tax incentives, state guarantees, and co-investment in high-risk innovation projects. A system of indicators for evaluating the effectiveness of innovation financing is developed, covering both financial and non-financial metrics. **The conclusions** identify promising directions for transforming innovation financing models in the context of digitalization, the development of open innovation, and the formation of global innovation ecosystems.

Keywords: enterprise, innovation financing, innovation activity, venture capital, crowdfunding, innovation ecosystem, financing sources, R&D investment, technology startups, public-private partnership.

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність є визначальним фактором конкурентоспроможності підприємств та економічного зростання в умовах четвертої промислової революції. Глобальна конкуренція за технологічне лідерство, скорочення життєвих циклів продуктів, цифровізація бізнес-процесів та зміна споживчих уподобань вимагають від підприємств постійного оновлення продуктів, технологій та бізнес-моделей. Водночас, інноваційна діяльність характеризується високим рівнем невизначеності результатів, тривалими термінами окупності, значною капіталомісткістю та специфічними ризиками, що створює суттєві бар'єри для її фінансування. За оцінками експертів ОЕСР, близько 70% інноваційних проєктів не досягають комерційного успіху, а середній термін окупності інвестицій в радикальні інновації становить 7-10 років [1]. Це призводить до так званого «інноваційного парадоксу», коли підприємства усвідомлюють критичну важливість інновацій для довгострокової конкурентоспроможності, проте стикаються з об'єктивними труднощами у залученні достатніх фінансових ресурсів.

В Україні проблема недостатнього фінансування інноваційної діяльності набуває особливої гостроти. За даними Державної служби статистики, частка інноваційно активних промислових підприємств становить лише 15,2%, що значно поступається показникам країн ЄС (52-58%) [2]. Витрати на НДДКР в Україні складають лише 0,43% ВВП проти 2,19% в середньому по ЄС та 3,47% у США [3]. Обсяг венчурних інвестицій в українські технологічні стартапи, незважаючи на зростаючу динаміку, залишається в 15-20 разів меншим порівняно з країнами Центральної та Східної Європи схожого розміру економіки. Ключовими бар'єрами фінансування інноваційної діяльності українських підприємств є: обмеженість власних фінансових ресурсів (72% підприємств вказують цей фактор як критичний), високі процентні ставки банківського кредитування (18-25% річних), відсутність довгострокових кредитних ресурсів, недорозвиненість ринку венчурного капіталу, обмежений доступ до міжнародних

фінансових ресурсів, недостатність державної підтримки інноваційних проєктів, високі ризики інноваційної діяльності в умовах економічної нестабільності [3].

Зв'язок дослідження з важливими науковими програмами підтверджується відповідністю тематики пріоритетним напрямам Національної економічної стратегії до 2030 року, Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року та Плану імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що передбачають створення сприятливих умов для інноваційного розвитку та модернізації економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансового забезпечення інноваційної діяльності є предметом інтенсивних досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців, особливо в контексті трансформації моделей фінансування під впливом цифровізації та глобалізації.

Теоретичні основи фінансування інновацій розроблено у працях українських вчених. Л. Федулова досліджувала концептуальні засади формування національної інноваційної системи та роль фінансових механізмів у стимулюванні інноваційної активності [4]. С. Ілляшенко розкрив особливості управління інноваційними проєктами з урахуванням специфіки їх фінансування на різних стадіях інноваційного циклу [5]. Н. Мігай обґрунтувала механізми державно-приватного партнерства у фінансуванні інноваційної діяльності [6]. Питання венчурного фінансування інновацій досліджувала Н. Бондарчук, яка проаналізувала світовий досвід розвитку венчурного капіталу та перспективи його становлення в Україні [7]. О. Корнух та Ю. Донських дослідили краудфандинг як альтернативний інструмент фінансування інноваційних стартапів [8]. К. Іванов розкрив роль корпоративних венчурних фондів у фінансуванні відкритих інновацій [9]. Проблематику оцінки ефективності інвестицій в інновації висвітлено у працях Т. Гулик та Є. Горб, які розробили методичні підходи до обґрунтування доцільності фінансування інноваційних проєктів з урахуванням ризиків [10]. Р. Бенда та А. Бондаренко дослідили

механізми комерціалізації результатів НДДКР та формування дохідності інноваційних проєктів [11].

Серед зарубіжних досліджень особливу увагу привертають праці, присвячені інноваційним моделям фінансування та ролі фінансових інститутів у підтримці інновацій. W. Kerr, R. Nanda та M. Rhodes-Kropf досліджували детермінанти географічної концентрації венчурного капіталу, виявивши критичну роль агломераційних ефектів та якості інституційного середовища [12]. S. Kaplan та P. Strömberg проаналізували структуру венчурних контрактів та механізми узгодження інтересів інвесторів і підприємців [13]. T. Hellmann та M. Puri досліджували вплив венчурного фінансування на інноваційність та зростання стартапів, доводячи, що венчурне фінансування не лише надає капітал, але й забезпечує стратегічну підтримку, доступ до мереж та професіоналізацію управління [14]. D. Hsu та R. Ziedonis проаналізували роль патентів у залученні венчурного фінансування, виявивши позитивний вплив інтелектуальної власності на ймовірність інвестування [15]. C. Catalini та J. Gans досліджували економіку ICO (Initial Coin Offering) як нового механізму фінансування інноваційних проєктів через криптовалюти та блокчейн [16]. E. Mollick вивчав феномен краудфандингу, аналізуючи фактори успішності проєктів на платформі Kickstarter [17]. B. Hall та J. Lerner досліджували вплив податкових стимулів на інноваційну активність підприємств, доводячи, що податковий кредит на НДДКР є ефективним інструментом стимулювання приватних інвестицій в інновації [18]. M. Colombo та L. Grilli проаналізували роль бізнес-ангелів у фінансуванні ранніх стадій інноваційних проєктів [19]. J. Lerner та R. Nanda досліджували роль держави у розвитку венчурної індустрії, виявивши, що найбільш ефективними є непрямі механізми підтримки (податкові стимули, гарантійні програми) порівняно з прямими державними венчурними інвестиціями [20]. S. Kortum та J. Lerner проаналізували вплив венчурного капіталу на патентну активність, доводячи, що венчурне фінансування є значно більш ефективним для генерування інновацій порівняно з корпоративними інвестиціями в НДДКР [21].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значний науковий доробок, малодослідженими залишаються питання формування багатоканальних моделей фінансування інноваційної діяльності, що інтегрують традиційні та альтернативні джерела капіталу відповідно до стадій інноваційного циклу. Бракує комплексних досліджень щодо оптимізації структури фінансування інновацій з урахуванням типу інновацій та специфіки інноваційних проєктів. Потребують поглибленого вивчення механізми зниження ризиків інноваційної діяльності через диверсифікацію джерел фінансування та формування інноваційних екосистем. Недостатньо розробленими є питання адаптації світових практик фінансування інновацій до умов української економіки з урахуванням інституційних особливостей та рівня розвитку фінансових ринків.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо формування ефективних моделей фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств на основі інтеграції традиційних та інноваційних джерел фінансування відповідно до стадій інноваційного процесу та специфіки інноваційних проєктів.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: проаналізувати сучасний стан фінансування інноваційної діяльності підприємств України та виявити ключові бар'єри доступу до фінансових ресурсів; систематизувати сучасні підходи до фінансування інновацій з виокремленням класичних та інноваційних механізмів; розробити концептуальну модель багатоканального фінансування інноваційної діяльності з диференціацією джерел капіталу за стадіями інноваційного циклу; обґрунтувати критерії вибору оптимальних джерел фінансування залежно від типу інновацій та характеристик інноваційного проєкту; проаналізувати ефективність різних моделей фінансування інновацій за критеріями доступності, вартості, швидкості та синергетичних ефектів;

запропонувати механізми державно-приватного партнерства у стимулюванні фінансування інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансування інноваційної діяльності українських підприємств характеризується критично низьким рівнем та структурними дисбалансами, що гальмують інноваційний розвиток економіки. За даними Державної служби статистики, загальний обсяг витрат на інноваційну діяльність промислових підприємств у 2023 році становив 18,4 мільярда гривень, що складає лише 0,76% від обсягу реалізованої продукції [2]. Для порівняння, у країнах ЄС цей показник становить 3,2-4,5%, у США – 5,8%, у Південній Кореї – 6,2% [23]. Це свідчить про значне відставання України за інтенсивністю інноваційної діяльності.

Структура джерел фінансування інновацій в Україні характеризується домінуванням власних коштів підприємств, що становлять 87,3% від загального обсягу витрат на інновації. Частка банківського кредитування складає лише 2,8%, іноземних інвестицій – 1,2%, державного бюджету – 3,4%, інших джерел – 5,3% [2]. Така структура кардинально відрізняється від розвинених країн, де значну роль відіграють венчурний капітал (15-25%), банківське кредитування (20-30%) та державна підтримка (10-15%). Обсяг венчурних інвестицій в українські технологічні стартапи у 2023 році становив 523 мільйони доларів, що на 67% менше піку 2021 року (1,6 мільярда доларів) [3]. Кількість активних венчурних фондів в Україні не перевищує 45, а сукупний капітал під управлінням становить близько 800 мільйонів доларів, що в 20-30 разів менше порівняно з Польщею чи Румунією. Середній розмір венчурної угоди становить 2,3 мільйона доларів, що обмежує можливості для масштабування успішних стартапів [6].

Банківське кредитування інноваційної діяльності залишається мізерним через високі ризики, відсутність матеріальних активів для застави у технологічних компаній та консервативну політику банків. Лише 4 українські банки мають спеціалізовані програми кредитування інноваційних підприємств, проте обсяг наданих кредитів не перевищує 500 мільйонів гривень на рік [23].

Державна підтримка інноваційної діяльності через бюджетне фінансування є недостатньою та нестабільною. Видатки Державного бюджету на науку та інновації у 2023 році становили 9,8 мільярда гривень (0,16% ВВП), що в 14 разів менше рекомендацій ЮНЕСКО (3% ВВП) [3]. Функціонування спеціалізованих державних інститутів підтримки інновацій (Український фонд стартапів, Фонд енергоефективності, Державне агентство з енергоефективності) обмежене недостатнім фінансуванням та бюрократичними процедурами. Краудфандингові платформи демонструють зростання, проте їх роль у фінансуванні інновацій залишається мінімальною. У 2023 році через українські краудфандингові платформи було залучено близько 280 мільйонів гривень для 1850 проєктів, з яких лише 15% мали інноваційний характер. Середній розмір успішного збору становить 150 тисяч гривень, що дозволяє фінансувати лише початкові етапи розробки продукту. Регіональна диференціація доступу до фінансування інновацій є значною. Київ концентрує 78% венчурних інвестицій, 65% державного фінансування НДДКР та 54% банківського кредитування інноваційних проєктів. Підприємства з регіонів стикаються з кратно меншими можливостями залучення фінансування. Галузева структура інвестицій в інновації показує домінування ІТ-сектору (67% венчурних інвестицій), агротеху (12%), фінтеху (8%), біотехнологій (5%), тоді як традиційні промислові галузі отримують мінімальне фінансування інноваційної діяльності [3].

Виявлені тенденції підтверджують необхідність системної трансформації моделей фінансування інноваційної діяльності з акцентом на диверсифікацію джерел капіталу, розвиток венчурної індустрії, посилення державної підтримки та створення інноваційних екосистем.

Комплексний аналіз світової практики дозволив систематизувати сучасні підходи до фінансування інноваційної діяльності з виокремленням класичних та інноваційних моделей (табл. 1).

**Класичні та інноваційні моделі фінансування
інноваційної діяльності підприємств**

Модель фінансування	Сутність	Переваги	Недоліки	Приклади
Класичні моделі фінансування				
Внутрішнє фінансування (самофінансування)	Використання нерозподіленого прибутку та власних ресурсів підприємства	Повна автономія в рішеннях Відсутність витрат на залучення капіталу Гнучкий розподіл ресурсів	Обмеженість масштабів Альтернативна вартість капіталу	Обмеженість масштабів Альтернативна вартість капіталу
Банківське кредитування	Кредити банків для передбачуваних та швидкокоупних інновацій	Збереження контролю власників Податковий щит від відсотків	Висока застава (150–200%) Короткі строки (2–3 роки) Високі ставки (18–25% в Україні) Жорсткі графіки	Банки фінансують здебільшого процесні інновації
Державне фінансування	Гранти, субсидії, програми підтримки стратегічних інновацій	Не потребує повернення Підтримка високоризикових проєктів Доступ до держінфраструктури	Складні процедури Жорстка звітність Обмежені бюджети Політичні фактори	Складні процедури Жорстка звітність Обмежені бюджети Політичні фактори
Корпоративні венчурні фонди (CVC)	Інвестиції корпорацій у зовнішні стартапи	Для стартапу: доступ до ресурсів, експертиза, канали збуту	Стратегічні обмеження Ризик поглинання Конфлікт інтересів	Intel Capital, Google Ventures, Qualcomm Ventures інвестували \$15+ млрд у 2023 р.
Інноваційні моделі фінансування				
Незалежний венчурний капітал (VC)	Інвестиції у високотехнологічні стартапи з потенціалом швидкого зростання	Великі обсяги капіталу Стратегічна підтримка Мережа контактів Толерантність до ризику	Втрата 20–40% власності Вимога швидкого росту Exit за 5–7 років	Seed: \$100–500 тис.; Early: \$1–5 млн; Growth: \$10–50 млн
Бізнес-ангели	Приватні інвестори → ранні стадії стартапів	Швидкі рішення (2–4 тижні) Менторство Гнучкі умови	Малі суми Вимоги до команди Можливе втручання в управління	300 тис. бізнес-ангелів у США → \$25 млрд щороку
Краудфандинг	Залучення невеликих внесків через онлайн-платформи	Маркетингова валідація Широка аудиторія Відсутність застави	65% проєктів не досягають цілі Великі витрати на промоцію Малі суми (~\$8000) Ризик копіювання	Kickstarter + Indiegogo: \$7,8 млрд для 500 тис. проєктів за 5 років

Акселератори та інкубатори	Комплексна підтримка стартапів: фінанси, менторство, навчання	Seed-фінансування Екосистема підтримки Доступ до інвесторів	Конкуренція (1–5%) Частка 5–10% Короткий термін підтримки	Y Combinator: 4000+ стартапів, оцінка \$600 млрд [17]
ICO / STO	Залучення капіталу через криптовалюту	Глобальний доступ до капіталу Дуже швидко (2–4 тижні) Немає посередників Ліквідність	Регуляторні ризики Шахрайство Волатильність Складність для інвесторів	2017–2018: \$28 млрд; 80% проектів неуспішні
Стратегічні партнерства та R&D аутсорсинг	Фінансування розробок малих компаній великими корпораціями	Гарантований замовник Доступ до ресурсів партнера Менші ринкові ризики	Залежність Обмежена комерціалізація Конфлікт інтересів	Приклади у фармацевтиці, IT, автомобільній галузі
Корпоративні інноваційні лабораторії та хаби	Корпоративні програми підтримки зовнішніх інноваційних проектів	Технічна інфраструктура Можливість пілотування Доступ до експертизи	Проекти мають відповідати інтересам корпорації	Microsoft Reactor, Samsung Innovation Campus, IBM Innovation Space

Джерело: створено на основі аналізу [5]

Порівняльний аналіз моделей фінансування за критеріями доступності, обсягів, вартості капіталу, терміновості та контролю показав, що не існує універсального оптимального джерела. Вибір залежить від стадії інноваційного циклу, типу інновації, специфіки проекту та стратегічних цілей підприємства.

Розроблена концептуальна модель багатоканального фінансування інтегрує різні джерела капіталу відповідно до стадій інноваційного процесу, формуючи «ланцюг фінансування інновацій» (рис. 1).

Дана структуризація дає змогу не лише узгодити потреби проекту з доступними фінансовими інструментами, але й забезпечує методологічну основу для подальшої оцінки доцільності та ефективності їх використання. У цьому контексті наступним ключовим етапом стає визначення того, яке саме джерело фінансування є оптимальним для конкретного інноваційного рішення. Вибір оптимального джерела фінансування інноваційної діяльності має базуватися на комплексному аналізі сукупності критеріїв, що відображають специфіку інноваційного проекту та стратегічні цілі підприємства.

Стадії інноваційного процесу (TRL 1–9)

Стадія	Характеристика	Джерела фінансування	Обсяг та горизонт
Стадія 1 (TRL 1–3)	Висока невизначеність, довгий цикл	Держгранти (60–70%), університетські фонди (20–25%)	250–500 тис. дол.; 2–5 років
Стадія 2 (TRL 4–6)	Поява технічних рішень, прототип	Держпрограми (30–40%), внутрішні кошти (30–35%), іннов. фонди (20–25%), краудфандинг (5–10%)	100 тис.–2 млн дол.; 1–3 роки
Стадія 3 (TRL 7–8)	Комерціалізація, пілотні клієнти	Бізнес-ангели (35–45%), акселератори (20–30%), посівний VC (15–25%), власні кошти	250 тис.–5 млн дол.; 6–18 міс.
Стадія 4 (TRL 9)	Масштабування	Ранній VC (40–50%), CVC (20–30%), кредити (10–15%), партнери	5–50 млн дол.; 2–4 роки
Стадія 5 (EXIT)	Експансія, лідерство	Пізній VC (40–50%), Private Equity (30–40%), IPO (10–20%), M&A	50+ млн дол.; 3–7 років

Принципи багатоканального фінансування

Принцип	Зміст
Поетапність фінансування	Транші з оцінкою контрольних точок
Комплементарність джерел	Капітал + експертиза + мережі
Гнучкість структури	Адаптація до стадії TRL
Ризик-орієнтованість	Відповідність ризик-профілю
Диверсифікація	Розподіл фінансових потоків
Прозорість	Зниження інформаційної асиметрії

Типи інновацій

Тип інновацій	Джерела	Особливості
Радикальні	ВК + держгранти	Окупність 7–10 років; ризик $\approx 85\%$
Інкrementальні	Внутрішні кошти + кредити	2–3 роки; ризик $\approx 40\%$
Процесні	Лізинг, кредити, програми	Окупність 1–2 роки
Бізнес-модельні	Ангели, VC, краудфандинг	Висока невизначеність попиту

Критерії вибору джерел фінансування

Група критеріїв	Зміст
Фінансові	Обсяг потреби, вартість капіталу, окупність, вплив на структуру
Стратегічні	Відповідність стратегії, доступ до ринків і партнерів
Ризик-критерії	Технологічний, ринковий, командний, регуляторний ризики
Операційні	Гнучкість умов, швидкість рішень, простота процедур

Матриця вибору оптимального джерела фінансування

Елемент матриці	Зміст
Параметри оцінки	Фінансові, стратегічні, ризикові, операційні критерії
Адаптація до TRL	Вибір джерела відповідно до стадії TRL 1–9
Тип інновації	Радикальні / інкрементальні / процесні / бізнес-модельні
Головна мета	Оптимізація структури та зниження вартості капіталу

Рис. 1. Багатоканальна модель фінансування інноваційної діяльності

Джерело: створено на основі аналізу [20; 24]

Ефективне фінансування інноваційної діяльності потребує синергії державного та приватного секторів через механізми державно-приватного партнерства (ДПП).

1. Співінвестування у венчурні фонди. Держава інвестує в приватні венчурні фонди у співвідношенні 1:2 або 1:3, стимулюючи приватні інвестиції та знижуючи ризики інвесторів. Ізраїльська програма Yozma інвестувала \$100 млн державних коштів, що залучило \$200 млн приватного капіталу та створило венчурну індустрію країни [18]. В Україні Український фонд стартапів працює за схожою моделлю, проте обсяг фінансування є недостатнім (1,2 млрд грн на 2020-2025 роки).

2. Податкові стимули для інвестицій в інновації. Податковий кредит на НДДКР дозволяє компаніям відраховувати 100-200% витрат на дослідження від оподаткованого прибутку. У США R&D Tax Credit знижує податкове навантаження на \$10-15 млрд щорічно, стимулюючи приватні інвестиції в інновації [18]. В Україні законопроект про податковий кредит на НДДКР очікує розгляду з 2019 року.

3. Державні гарантії за кредитами інноваційним підприємствам. Держава покриває 50-80% ризиків банків при кредитуванні інноваційних проєктів, що знижує процентні ставки на 5-8 процентних пунктів. Європейський інвестиційний фонд (EIF) надав гарантії на €28 млрд для кредитування 400 тисяч МСП, включаючи інноваційні підприємства [24].

4. Інноваційні ваучери для МСП. Держава надає МСП ваучери на \$5-50 тис. для закупівлі послуг НДДКР у наукових установах та університетах. Програма в Нідерландах фінансує 2500 проєктів щорічно, стимулюючи співпрацю бізнесу та науки [25].

5. Замовлення на інноваційну продукцію. Держава замовляє розробку інноваційних рішень до їх комерційного виробництва, забезпечуючи гарантований ринок. Програма SBIR у США щорічно виділяє \$3,7 млрд на розробку інновацій для державних потреб [24].

6. Створення інноваційних кластерів та технопарків. Держава забезпечує інфраструктуру (будівлі, комунікації, обладнання) та податкові пільги, стимулюючи концентрацію інноваційних підприємств. Кремнієва долина виникла завдяки державним контрактам на оборонні дослідження та близькості Стенфордського університету. В Україні функціонує 32 технопарки, проте їх вплив обмежений недостатньою підтримкою.

7. Програми підтримки експорту інноваційної продукції. Державні експортно-кредитні агенції надають пільгові кредити, гарантії та страхування для експортерів високотехнологічної продукції. Export-Import Bank USA фінансує експорт американських технологічних компаній на суму \$20-30 млрд щорічно.

Для України рекомендується комплексна імплементація механізмів ДПП з пріоритетом на податкових стимулах (найменші бюджетні витрати, максимальний мультиплікативний ефект), державних гарантіях (знижують ризики банків без прямих витрат бюджету) та співінвестуванні у венчурні фонди (створюють екосистему фінансування).

Висновки. Фінансування інноваційної діяльності українських підприємств характеризується критично низьким рівнем, обсяг венчурних інвестицій є недостатнім для забезпечення масштабного інноваційного розвитку. Порівняльний аналіз показав відсутність універсального оптимального джерела – вибір залежить від стадії інноваційного циклу, типу інновації та специфіки проєкту. Ефективне формування фінансової стратегії інноваційного розвитку потребує поєднання багатоканальних джерел капіталу, адаптивних фінансових інструментів та інституційної підтримки, що дозволить підвищити стійкість підприємств і прискорити їх технологічне оновлення в умовах воєнних та поствоєнних трансформацій.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою галузевих моделей фінансування інновацій (промисловість, сільське господарство, сфера послуг), вивченням впливу цифрових фінансових технологій на трансформацію моделей фінансування, дослідженням механізмів формування інноваційних

екосистем як інтегрованого середовища фінансування, аналізом практик відкритих інновацій та їх фінансового забезпечення, розробкою методології оцінки ризиків інноваційних проєктів для підвищення їх інвестиційної привабливості, вивченням впливу ESG-критеріїв на доступ інноваційних підприємств до міжнародного фінансування.

Список використаних джерел

1. OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2023: Enabling Transitions in Times of Disruption. OECD Publishing, 2023. URL: <https://doi.org/10.1787/0b55736e-en>
2. Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk>
3. Писаренко Т. В., Куранда Т. К. та ін. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні у 2023 році: науково-аналітична доповідь. Київ: УкрІНТЕІ, 2024. 108 с.
4. Федулова Л. І. Концептуальні засади формування інноваційної системи підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 10. С. 195–205.
5. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: підручник. Суми: Університетська книга, 2010. 334 с.
6. Мігай Н. Б. Державно-приватне партнерство у сфері інноваційної діяльності: закордонний досвід та вітчизняні реалії. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31 (70). № 1. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-1-9>
7. Бондарчук Н. В. Проблеми функціонування механізму венчурного фінансування в Україні. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. № 2 (18). С. 177–184. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.18.177-184>
8. Корнух О. В., Донських Ю. А. Краудфандинг як інноваційне джерело фінансування в Україні. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6686> DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.83>

9. Іванов К. Р. Венчурне фінансування: сутність, особливості та сучасний стан. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 7 (277). С. 174–187. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-277-174-187>

10. Гулик Т. В., Горб Є. Ю. Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів з урахуванням ризиків в умовах невизначеності. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31 (70). № 6. С. 99–106. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-17>

11. Бенда Р. В., Бондаренко А. С., Прядко Ю. М., Федоренко І. Є. Шляхи комерціалізації наукових розробок. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2019. № 2. С. 170–176.

12. Kerr W. R., Nanda R., Rhodes-Kropf M. Entrepreneurship as experimentation. *Journal of Economic Perspectives*. 2014. Vol. 28, No. 3. P. 25–48. DOI: <https://doi.org/10.1257/jep.28.3.25>

13. Kaplan S. N., Strömberg P. Financial contracting theory meets the real world: An empirical analysis of venture capital contracts. *Review of Economic Studies*. 2003. Vol. 70, No. 2. P. 281–315. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-937X.00245>

14. Hellmann T. F., Puri M. Venture capital and the professionalization of start-up firms: Empirical evidence. *Journal of Finance*. 2002. Vol. 57, No. 1. P. 169–197. DOI: <https://doi.org/10.1111/1540-6261.00419>

15. Hsu D. H., Ziedonis R. H. Resources as dual sources of advantage: Implications for valuing entrepreneurial-firm patents. *Strategic Management Journal*. 2013. Vol. 34, No. 7. P. 761–781. DOI: <https://doi.org/10.1002/smj.2037>

16. Catalini C., Gans J. S. Initial coin offerings and the value of crypto tokens. NBER Working Paper. 2018. № 24418. URL: [Catalini-Gans-ICOs-2019-03.pages](https://www.nber.org/papers/w24418) (дата звернення: 20.11.2025).

17. Mollick E. The dynamics of crowdfunding: An exploratory study. *Journal of Business Venturing*. 2014. Vol. 29, No. 1. P. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2013.06.005>

18. Hall B. H., Lerner J. (eds.). The financing of R&D and innovation. *Handbook of the Economics of Innovation*. Vol. 1. P. 609–639. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0169-7218\(10\)01014-2](https://doi.org/10.1016/S0169-7218(10)01014-2)
19. Colombo M. G., Grilli L. Founders' human capital and the growth of new technology-based firms: A competence-based view. *Research Policy*. 2005. Vol. 34, No. 6. P. 795–816. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2005.03.010>
20. Lerner J., Nanda R. Venture capital's role in financing innovation: What we know and how much we still need to learn. *Journal of Economic Perspectives*. 2020. Vol. 34, No. 3. P. 237–261. DOI: <https://doi.org/10.1257/jep.34.3.237>
21. Kortum S., Lerner J. Assessing the contribution of venture capital to innovation. *RAND Journal of Economics*. 2000. Vol. 31, No. 4. P. 674–692. DOI: <https://doi.org/10.2307/2696354>
22. European Commission, Directorate-General for Research and Innovation. European Innovation Scoreboard 2023. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1/language-en>
23. Річний звіт Національного банку України за 2023 рік: від стратегії виживання до стратегії відновлення. Київ: НБУ, 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2023-rik-vid-strategiyi-vijivannya-do-strategiyi-vidnovlennya>
24. European Commission. Horizon Europe Work Programme 2023–2024. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022. URL: https://prs.pl/wp-content/uploads/2024/04/wp_1_general_introduction_horizon_2023_2024_en.pdf
25. Netherlands Enterprise Agency. Manual WBSO 2023: R&D tax credit scheme. RVO, 2023. URL: https://english.rvo.nl/sites/default/files/2023-05/Manual_WBSO_2023_0_0.pdf